

Harmonizace nepřímých daní v EU 2023

Daňová diskriminace

- zdanění **ve státě určení** (akvizice)
- = dovážené zboží znevýhodněno daňově
- diskriminace **přímá a nepřímá**
(týká se většinou spotřebních daní, ne DPH)

Daňová harmonizace

- daňová různost = **daňová konkurence** (přímé daně)
- řešení: daňová koordinace (soft law), **daňová harmonizace** (určení daně, základ, sazby aj.)
- neochota členských států: **fiskální nezávislost absolutně nezbytná** pro každý stát
- v cílech EU daně nezmíněny
- daňová harmonizace = nutné zlo, aby fungoval vnitřní trh, zatím jen daně nepřímé
- **právní základ: čl. 113 SFEU**

Daňová harmonizace

- metoda harmonizace: **směrnice**
- Přijímání Radou **jednomyslně**, bez spolurozhodování Evropského parlamentu
- **nepřímé daně: čl. 113** (zvláštní ustanovení) – *týká se fungování vnitřního trhu a soutěže*

Daňová diskriminace

- čl. 110: 1. Členské státy **nepodrobí** přímo ani nepřímo výrobky jiných členských států jakémukoli **vyššímu vnitrostátnímu zdanění** než je to, jemuž jsou přímo nebo nepřímo podrobeny **podobné výrobky domácí**.
- 2. Členské státy dále **nepodrobí** výrobky jiných členských států **vnitrostátnímu zdanění**, které by poskytovalo **nepřímou ochranu jiným výrobkům**.
- Čl. 111: zákaz podpory vývozu nadměrnou refundací

Daň z přidané hodnoty

- bývalá daň z obratu, obecná spotřební daň
- 1967 zavedena v EHS
- „Šestá“ směrnice harmonizuje:
  - dodání zboží, přechod vlastnického práva
  - místo zdanitelného plnění
  - základ daně
  - sazby (snížená, základní, min. sazby)
  - osvobození od daně atd.

Sníženou sazbu možno uplatnit jen u položek obsažených v seznamu směrnice. Četné výjimky.

[Směrnice Rady 2006/112/ES – společný systém EU daně z přidané hodnoty \(DPH\) ve znění změn a doplňků](#)

DPH v Evropě – 1 (bez dočasných výjimek)

Stát	Standardní(%)	Snížená (%)
Belgie	21	6, 12
Bulharsko	20	9
Česká republika	21	10, 15
Dánsko	25	-
Estonsko	20	9
Finsko	24	10, 14
Francie	20	2,1, 5,5, 10
Chorvatsko	25	5, 13
Irsko	23	4,8, 9, 13,5
Island	24	11
Itálie	22	4, 5, 10
Kypr	19	5, 9
Lichtenštejnsko (nečlen)	8	2,5, 3,8
Litva	21	5, 9
Lotyšsko	21	5, 12
Lucembursko	16	7, 13, 3

DPH v Evropě - 2

Stát	Standardní(%)	Snížená (%)
Maďarsko	27	5, 18
Malta	18	5, 7
Německo	19	7
Nizozemsko	21	9
Norsko (nečlen)	25	8, 11,11, 15
Polsko	23	5, 8
Portugalsko	23	6, 13
Rakousko	20	10, 13
Rumunsko	19	5, 9
Řecko	24	13, 6
Slovensko	20	10
Slovinsko	22	5, 9,5
Španělsko	21	4, 10
Švédsko	25	6, 12
Švýcarsko (nečlen)	8	2,5, 3,8
Velká Británie (nečlen)	20	5

DPH v obchodu uvnitř EU

- Intrakomunitární (intraunijní) **transakce** (= vývoz) a **akvizice** (= dovoz)
- 1991: směrnice o „zrušení“ fiskálních hranic
- zdanění v zemi dodání (kromě osobního dovozu)
- cíl: daňová neutralita

Snížené sazby DPH: nově směrnice 2022/542

1. Základní pravidlo: nanejvýš **dvě snížené sazby**.
2. Nesmí být nižší než **5 %**, a uplatňují se pouze u vybraného zboží a služeb (v příloze III směrnice), a to max. u 24 položek.
3. Kromě dvou snížených sazeb mohou členské státy uplatňovat sníženou sazbu, která je **nižší než 5 %, a osvobození od daně** (nulová sazba), a to na zboží a služby zahrnuté nejvýše v sedmi z bodů přílohy III.

Zvláštní spotřební daně (akcízy)

- především fiskální funkce + regulace spotřeby
- tabák, alkohol, energie (dříve jen tzv. minerální oleje)
- 1992: horizontální směrnice (obecná část)
- platí se v místě spotřeby
- obchodní přeprava: refundace jako u DPH
- osobní spotřeba: množství

Alkoholické nápoje

- pivo
  - podle stupně alkoholu na hl
  - zvýhodnění malých pivovarů
- víno
  - tiché a šumivé
  - nulová sazba
- meziprodukty
- líc, lihoviny
  - omáčky, denaturovaný líc

Tabákové výrobky, energie

- cigarety, doutníky, tabák
- cigarety: daň se vypočítává z celkové ceny (zpětně!)
- spotřební daň nejméně 60% maloobchodní ceny nejprodávanější kategorie
- elektřina
- minerální oleje

Spotřební daně – základní údaje

- povaha – stimulace spotřeby, fiskální funkce
- tabák, alkohol, energetické produkty + elektřina
- tabák: již 70. léta, ostatní až 90. léta
- 90. léta: **směrnice 92/12 - horizontální** (obecná část spotřebních daní)
- struktura daně, výroba, pohyb a skladování zboží, osvobození, ne sazby
- **obecně: platí se v místě spotřeby**, proto:
  - - oddělení vzniku daňové povinnosti a povinnosti zaplatit spotřební daň
  - - osvobozeno: přirozené ztráty během přepravy (odpaření, nevyčerpatelné zbytky)
  - - **osobní dovoz: spotřební daň se nevybírá ve státě spotřeby, ale původu**
  - - co je osobní spotřeba: množství
  - - obchodní přeprava: spotřební daň se vrací (jako DPH)
- **ekologické daně:**
  - původně minerální oleje - od 2003 i energetické produkty a elektřina
  - lze uvalit i další ekologické daně

Dále: jen pro informaci

Nepřímé daně v právu EU – poslední
vývoj

(Současná reforma **DPH v
obchodu mezi členskými státy**)

Kde zdanit zboží ?

B
stát určení
zboží

z b o ž í

A
stát původu
zboží

Řeší se dva problémy:

a) nový systém zdanění **DPH v přeshraničním obchodu,**

b) nová úprava **snížených sazeb** jako důsledek bodu a).

Volný pohyb zboží vyžaduje zrušení všech překážek obchodu mezi členskými státy.

Každý členský stát má vlastní systém DPH a vlastní sazby.

Nutnost harmonizace DPH aby zdanění nebylo překážkou obchodu.

Zdanění ve ***státě původu*** nebo ve ***státě určení***?

Unifikace nebo harmonizace sazeb nemožná.

DPH: zdanění ve státě původu nebo určení?

Konečné zdanění ve státě původu znamená, že zboží nepřekračuje hranici nezdaněné.

Výhody:

- vyklučuje častou variantu podvodů – prodej nezdaněného zboží zpět v zemi původu nebo ve třetí zemi

- vyklučuje diskriminaci mezi dováženým a domácím zbožím

Nevýhoda: ovlivnění toků zboží – levné zboží ze zemí s nízkou sazbou DPH.

Zdanění v ***zemi dovozu (určení)*** znamená, že **zboží překračuje hranici nezdaněné.**

Výhoda: nezáleží na sazbě ve státě původu

Nevýhody:

- možná (i když nedovolená) diskriminace dováženého zboží

- nezdaněné zboží nedojde do místa určení – daňové podvody**

Důvody pro reformu

1. Nyní: dvě daňové operace: refundace DPH ve státě původu, uložení DPH ve státě určení – zaplatí ji konečný zákazník

Geniální řešení: jediná daňová operace pro celou transakci mezi oběma zeměmi.

2. Zboží nesmí opouštět území země původu nezdaněné.

3. Flexibilita ve stanovení snížených sazeb tím bude umožněna (velký zájem států).

Schéma reformy

	Čí sazba DPH se použije?	Kdo uhrazuje DPH?	Jsou přeshraniční dodávky nezdaněny?
Současná situace	Země určení (dovozu)	Kupující (příjemce)	Ano.
Navrhované řešení		Prodávající (dodavatel) (kromě výjimek)	Ne, jedná se o jedinou transakci kdy DPH odvede dodavatel, ale ve prospěch kupujícího

SOURCE: House of Commons Library (GB) - **BRIEFING PAPER** - Number 2683, 17 January 2019
VAT: European law on VAT rates by Antony Seely

<https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN02683/SN02683.pdf>

Nový systém DPH pro přeshraniční transakce (projekt)

Characteristika nového systému:

- není rozdíl mezi domácími a unijními transakcemi,
  - není třeba prokazovat přepravení zboží z území státu dodavatele (původu).
1. DPH bude **hrazena definitivně dodavatelem v zemi původu** a nebude refundována. Zboží bude zdaněno již v okamžiku výroby a bude překračovat hranici po zdanění.
  2. DPH bude hrazená ve státě původu **podle sazeb státu určení.**
  3. DPH uhrazená ve státě původu bude **převедena státu určení, jemuž náleží.**

Nový systém snížených sazeb DPH – 1 (zatím jen záměr)

SOUČASNÝ STAV (povoleny dvě snížené sazby):

Nevyhovuje, proto obrovské množství individuálních výjimek.

Kategorie výjimek:

- a) Dočasné výjimky pro nové členské státy.
- b) Individuální výjimky přímo udělené samotnou směrnicí o DPH (Šestá směrnice 2006/112/ES).
- c) Možnost ponechání starých výjimek z doby před přijetím směrnice (1991) (čl. 110 směrnice).
- d) Zvláštní případy (zemní plyn apod. – čl. 102).

Nový systém snížených sazeb DPH – 2 (zatím jen záměr)

Počátek liberalizace již v r. 2009 (směrnice 2009/47/ES)

NYNĚJŠÍ REFORMA: FLEXIBILNĚJŠÍ SYSTÉM VÍCE SNÍŽENÝCH SAZEB

Nově bez dalšího budou povoleny:

- a) dvě různé snížené sazby mezi 5% a základní sazbou;
- b) jedna nulová sazba (= osvobození od zdanění);
- c) další snížená sazba mezi 0% a sníženými sazbami.

Nynější seznam položek, které mohou podléhat snížené sazbě, bude zrušen. Nový seznam bude naopak obsahovat položky, kde snížená sazba je vyloučena a musí být uplatněna jen sazba základní (alkohol, tabák, hazard apod.).

Všechny dosavadní individuální výjimky budou zrušeny jako zbytečné.

Závěry (až se reforma podaří)

1. **Nereálný princip země původu byl konečně definitivně zavržen ve prospěch země určení.** Výhody:
  - a) Podvody budou redukovány, protože zboží se bude pohybovat přes hranici zdaněné.
  - b) Princip země určení dovoluje liberalizaci sazeb DPH v jednotlivých státech.
2. **Snížené sazby: více než 200 individuálních výjimek bude zrušeno a nahrazeno flexibilním systémem čtyř snížených sazeb.**
3. Reforma respektuje potřeby a zájmy členských států.

ZATÍM NESCHVÁLENO – DÁLE SE JEDNÁ